

تفاوت ديه زن و مرد از دیدگاه مذاهب اسلامی

محمدیاسین آقباسی

www.ketab.ir

مرکز بین المللی ترجمه و نشر اسلامی
وابسته به جامعه اسلامی العالمیه

سرشناسه:	احسانی، محمدیاسین، ۱۳۴۲
عنوان و نام پدیدآور:	تفاوت دیه زن و مرد از دیدگاه مذاهب اسلامی / محمدیاسین احسانی؛ [به سفارش] معاونت پژوهش [مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ].
شاسه افزوده:	جامعه المصطفی ﷺ العالمیه. مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ. معاونت پژوهش
مشخصات نشر:	قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری:	۲۳۲ص.
شابک:	978-964-195-569-6
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
موضوع:	دیات؛ قصاص (فقه)؛ حقوق جزا (فقه)
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۳۷۵
رده بندی کنگره:	BP ۱۹۵/۷ الف۳ ص ۱۳۹۰
شماره ثبت سی‌ ملی:	۲۶۱۶۷۵۰

تفاوت دیه زن و مرد از دیدگاه مذاهب اسلامی

مؤلف: محمدیاسین احسانی

چاپ اول: ۱۳۹۰ش / ۱۴۳۳ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

● چاپ: توحید ● قیمت: ۳۴۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

مراکز پخش:

● قم، میدان شهدا، خیابان حجتیه، فروشگاه مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ.
تلفن: ۹ - ۰۲۵۱۷۸۳۹۳۰۵

● قم، بلوار محمدامین، سه‌راه سالاریه، فروشگاه مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ.
تلفن: ۰۲۵۱۲۱۳۳۱۰۶ فکس: ۰۲۵۱۲۱۳۳۱۴۶

www.miup.ir
E-mail: Admin@miup.ir

www.eshop.miup.ir
Root@miup.ir

سخن ناشر

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْنَا كِتَابَ وَحْيِهِ الْكِتَابَ وَآمَرَ بِتَجَمُّلِ لَهٗ عِبَادًا» وَالصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ عَلَى النَّبِيِّ الْأَمِينِ مُحَمَّدٍ أَلِهِ الْبَهْدَاءُ الْمَهْدِيِّينَ وَعُتْرَتِهِ الْمُتَجَبِّينَ وَاللَّعْنَةَ عَلَى أَعْدَاءِ الدِّينِ، إِلَى قِيَامِ يَوْمِ الْقِيَامِ

حوزه کهن علوم اسلامی در زمین علوم پایه، مانند: فقه، کلام، فلسفه و اخلاق و علوم ابزاری، مانند: رجال، درایه و معارف در طول چهارده قرن فرازاها و فرودهای بسیاری داشته است.

با پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های جدیدی، به‌ویژه در حوزه علوم انسانی، فراروی اندیشمندان اسلامی قرار گرفت که همه به نوعی برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پایبندی به دین و سنت، در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید.

ازاین‌رو، پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، براساس سنجه‌های معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه‌های ناب، بایسته است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم*

و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی رحمته‌الله و مقام معظم رهبری (دام‌طه‌العالی) است.

در این راستا، «جامعه المصطفی رحمته‌الله العالمیه» برای انجام این رسالت خطیر و در مسیر نشر معارف ناب محمدی رحمته‌الله، «مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی رحمته‌الله» را بنیان نهاده است.

نوشتار پیش‌رو به همت فاضل ارجمند، جناب آقای محمدیاسین احسانی، برآیندی از این تلاش در به ثمر رساندن گوشه‌ای از این اهداف متعالیه است.

در پایان، از بزرگوارانی که در نشر این اثر یاریگرمان بوده‌اند، سپاسگزاریم و چشم‌بران نقد و نظر اربابان فضل و معرفت هستیم.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی رحمته‌الله

www.ketab.ir

فهرست

۱۷ کلیات
۱۷ مفهوم‌شناسی
۱۷ ۱. مفهوم دیه
۲۰ ۲. مفهوم ارش
۲۲ ۳. مفهوم حکومت
۲۳ ۴. معیار تعیین ارش و حکومت
۲۵ پیشینه تاریخی دیه
۲۵ ۱. عصر جاهلیت
۲۶ ۲. حقوق روم
۲۸ ۳. آیین یهود
۲۹ ۴. آیین مسیحیت
۲۹ ۵. حقوق آنگولاساکسون
۳۰ ۶. دین اسلام
۳۱ ماهیت دیه
۳۲ ۱. دیه ماهیت جزایی دارد
۳۴ ۲. دیه ماهیت خسارت دارد
۳۵ ۳. دیه ماهیت دو گانه اعم از خسارت و مجازات دارد
۳۷ ثمره عملی بحث ماهیت دیه
۳۸ نتیجه بحث ماهیت دیه

۴۱	مقدار دیه زن و مرد در جنایت بر نفس
۴۲	۱. مفهوم جنایت
۴۲	۲. انواع جنایت
۴۳	الف) جنایت عمد محض
۴۷	ب) جنایت شبه عمد
۵۰	ج) جنایت خطائی محض
۵۱	۳. مبانی فقهی دیه
۵۲	۴. مقدار دیه مسلمان آزاد در قتل نفس
۵۲	الف) مقدار دیه مرد مسلمان
۵۲	یکم) دیدگاه فقهای امامیه
۵۹	دوم) دیدگاه مذاهب اهل سنت
۶۲	ب) مقدار دیه زن مسلمان
۶۴	بیان اقوال و نظرات
۶۴	الف) اقوال و نظرات قائلین به نصف بودن دیه زنان
۶۴	یکم) اقوال و نظرات فقهای امامیه
۶۶	دوم) اقوال و نظرات مذاهب اهل سنت
۶۸	ب) اقوال و نظرات قائلین به تساوی دیه زن و مرد
۶۸	یکم) نظر فقهای امامیه
۷۰	نقد نظر آقای صانعی
۷۲	دوم) دیدگاه مذاهب اهل سنت
۷۲	۱) مذهب ظاهری
۷۳	۲) فقهای معتزله
۷۴	۳) دانشمندان معاصر
۷۶	نقد و بررسی ادله موافقان و مخالفان برابری دیه زن و مرد
۷۷	الف) کتاب
۷۹	ب) سنت
۸۱	یکم) فقهای امامیه
۸۲	دوم) فقهای اهل سنت
۸۶	ج) اجماع

۸۷	۵. مقدار دیه اهل کتاب
۸۷	الف) مقدار دیه مرد اهل کتاب
۸۸	یکم) نظر فقهای امامیه
۹۰	نقد و بررسی ادله و نظرات فقهای امامیه
۹۳	دوم) نظر مذاهب اهل سنت
۹۳	مذهب حنفی
۹۴	نقد و بررسی ادله مذهب حنفی
۹۵	مذاهب مالکی و حنبلی
۹۶	نقد و بررسی ادله مذاهب مالکی و حنبلی
۹۷	مذهب شافعی
۹۷	نقد و بررسی ادله مذهب شافعی
۹۸	ب) مقدار دیه زن اهل کتاب
۱۰۳	مقدار دیه زن و مرد در جنات بر اعضا
۱۰۳	۱. بیان اقوال و نظرات
۱۰۳	الف) اقوال و نظرات فقهای امامیه
۱۰۵	ادله فقهای امامیه درباره مقدار دیه اعضا
۱۰۷	ب) اقوال و نظرات مذاهب اهل سنت
۱۱۲	۲. مقدار دیه اعضای فرد بدن انسان
۱۱۲	الف) مقدار دیه بینی
۱۱۵	ب) مقدار دیه زبان سالم
۱۱۵	یکم) دیه زبان انسان بزرگ
۱۱۸	دوم) دیه زبان کودک
۱۱۹	سوم) دیه زبان لال
۱۲۲	ج) مقدار دیه آلت رجولیت
۱۲۲	یکم) مقدار دیه آلت انسان سالم
۱۲۳	دوم) مقدار دیه آلت عتین
۱۲۴	۳. مقدار دیه اعضای زوج بدن انسان
۱۲۴	الف) مقدار دیه چشمها
۱۲۶	مقدار دیه چشم انسانی که یک چشم سالم دارد

۱۲۸	ب) مقدار دبه گوش‌ها
۱۳۱	ج) مقدار دبه دست‌ها
۱۳۴	د) مقدار دبه پاها
۱۳۴	ه) مقدار دبه انگشتان
۱۳۶	و) مقدار دبه لب‌ها
۱۴۰	ز) مقدار دبه بیضه‌ها
۱۴۱	ح) مقدار دبه دو لب فرج (آلت تناسلی زن)
۱۴۳	ط) مقدار دبه پستان‌ها
۱۴۳	یکم) دبه پستان‌های زن
۱۴۶	دوم) دبه پستان‌های مرد
۱۵۰	۴) مقدار دبه دندان‌های انسان
۱۵۸	۵) مقدار دبه موها
۱۵۸	الف) مقدار دبه موی سر
۱۵۹	ب) مقدار دبه موی صورت (ریش)
۱۶۰	ج) مقدار دبه ابروها
۱۶۱	د) مقدار دبه مژه‌ها
۱۶۳	۶) مقدار دبه زخم‌های سر و صورت
۱۶۸	۷) مقدار دبه منافع
۱۶۹	الف) مقدار دبه عقل
۱۷۰	ب) مقدار دبه قدرت گویایی
۱۷۰	ج) مقدار دبه حس شنوایی
۱۷۰	د) مقدار دبه حس بینایی
۱۷۱	ه) مقدار دبه حس بویایی
۱۷۱	و) مقدار دبه حس چشایی
۱۷۳	حکمت‌های تفاوت دبه زن و مرد
۱۷۳	۱. بررسی جایگاه زن در ملل مختلف
۱۷۴	الف) جایگاه زن در ملل قبل از اسلام
۱۷۴	یکم) زن در جامعه بدوی
۱۷۴	دوم) زن در میان اعراب جاهلی
۱۷۶	سوم) زن در یونان قدیم و روم

۱۷۶	چهارم) زن در دین یهود
۱۷۷	پنجم) زن در مسیحیت
۱۷۷	ششم) زن در جامعه غرب
۱۷۹	ب) جایگاه زن در اسلام
۱۸۰	یکم) تساوی در خلقت
۱۸۱	دوم) تساوی در کسب ارزش‌های معنوی
۱۸۲	سوم) تساوی در کیفر و پاداش آخری
۱۸۴	۲. بررسی تفاوت‌های زن و مرد
۱۸۴	الف) تفاوت‌های جسمی
۱۸۵	ب) تفاوت‌های روحی و روانی
۱۸۶	۳. بیان نکات‌های تفاوت دیه زن
۱۸۶	الف) بیان بون زن نسبت به مرد
۱۸۷	یکم) ناقصت در ب
۱۸۷	دوم) ناقصیت در ب
۱۸۸	ب) پایین‌بودن نقش اقتصادی زن نسبت به مرد
۱۹۱	ج) وضعیت بدنی زن
۱۹۲	د) نقد و بررسی اقوال و نظرات
۱۹۳	یکم) بررسی نظریه پایین‌بودن ارزش زنان
۱۹۴	دوم) بررسی نظریه منفعت اقتصادی
۱۹۵	سوم) بررسی نظریه تفاوت‌های بدنی
۱۹۷	مسئول پرداخت دیه مرد و زن در انواع جنایت
۱۹۸	۱. مواردی که شخص بزه‌کار ضامن دیه است
۱۹۸	الف) در جنایت عمد محض
۲۰۰	ب) در جنایت شبه عمد
۲۰۳	ج) در جنایت خطای محض
۲۰۴	نقد و بررسی دیدگاه‌ها
۲۰۶	۲. مواردی که عاقله، ضامن دیه است
۲۰۶	الف) مفهوم عاقله
۲۰۷	ب) محدوده عاقله

۲۰۸	ج) عاقله بودن عصبه
۲۱۱	یکم) در جنایت خطای محض
۲۱۲	دوم) در بالاتر از جراحات موضعه
۲۱۳	بیان حکمت ضمان عاقله
۲۱۷	جمع بندی و نتیجه گیری نهایی
۲۲۳	کتابنامه
۲۳۲	نشریات